

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, V., Koháry-utca 4.
 Telefon Aut. 174—24.
 A budapesti unitárius egyházközség
 hivatalos lapja.

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára
egy évre 4 pengő
 Az előfizetési díjak a lelkeszi hivatal
 címére küldendők.

Főszerkesztő **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő **JANCSI LÁSZLÓ**

A trianoni írás

minket, unitárius magyarokat, sújtott a legérzékenyebben. Hazánkkal együtt egyházunkat is széttépte. Egyházunk életfáját gyökerében támadta meg. Életünk ideát, odaát is kinos vergődés, testetleket őrlő vívódás. A nyomasztó gazdasági helyzet egyházfentartó középosztályunkat és népünket vagyonából kiforgatta. Csak a hagyományos unitárius áldozatkészség mécsesei világítanak még az irdatlan sötétségben. A kétségbeejtő szorongatások közepette most 2 főgimnáziumunk gondja nyomja a lelkünket. Erdélyből vett értesüléseink szerint vagy mindakettőt le kell fokozni vagy egyiket megszüntetni. Melyiket a kettő közül?

Napnál világosabb, hogy a 3 vagy 4 osztályra lefokozás mindakét főgimnáziumnak halálát jelenti. De éppen olyan világos az is, hogy mindakét intézetet megtartani erdélyi hitrokonaink nem képesek. Az is kétségtelen, hogy a két főgimnázium között választani érzelmi alapon nem lehet. A kérdés csak az lehet, melyik iskolánk élete biztosítható úgy, hogy a hozzáfűződő nagy érdekeket emberi számítás szerint jobban szolgálja?

A helyzet ma ez: kolozsvári és székelykereszturi főgimnáziumunkba körülbelül 200 unitárius tanuló jár. A két iskola évente 4 millió lejt emészt föl és az egyház deficitje 3 millió 400 ezer lejt évente. Miután az egyház vagyonát és iskolai alapjainak nagy részét elvesztette, könnyű kiszámítani, hogy mennyi ideig tarthatja jelenlegi minőségében a két főgimnáziumot. Egy évig se!

Mi, magyarországi unitáriusok, nem szólhatunk bele abba, melyik iskolát tartsák meg erdélyi testvéreink. De kötelességünk már most foglalkoznunk a kérdéssel és számításba vennünk azt a

helyzetet, amely az egyik intézet bezűntetésével jár és minket is közélről érint.

Budapesten és környékén is van körülbelűl 200 középiskolai unitárius tanuló. Nem gondolunk középiskola alapítására, de fölvetjük a kérdést: annyira megfelelő-e a mai helyzet, hogy azzal teljesen meg lehetnénk elégedve? Nem lehetne-e, nem kellene-e az odaát beálló változással kapcsolatban valamit gondolni, sőt tenni is? A lelkűnkre nehezedő trianoni sziklából a 10. évfordulón nem lehetne-e életadó vizet fakasztani? . . .

Kettős ünnepe

volt áldozó csütörtökön budapesti egyházközségűnknek. Ezen a napon konfirmált és járult első ízben a Koháry-u. templomban az Urnak asztalához 38 ifjú atyánkfia. A konfirmált ifjakra presbiteraink és a szűlők áldásukat adták és együtt vettek részt velük a szent vendégségben.

Az Urasztalán hófehér horgolt és himzett abrosz, kehely és szószék takaró hirdette asszonyaink és leányaink nemes szűvből fakadt áldozatkésztségét.

A 3 darab terítű értéke 600 P. A lelki gazdagodás értéke — a mellyel kedves nűink gyűlekezetűnk erkűlcsi tűkjét gyarapították — egy vagyon.

A nemes példaadásért az adakozűknak fizessen meg az Isten! Dr. Enyedy Rűbertnű, sz. Pűnkűsti Mária dr. urasszonyt, aki egész lelkét fektette belé az Istennek és embereknek tetszű szent munkába, külön is áldja meg a mi mennyei édes Atyánk!

Meghívű. Sz. 168—1930. *Dunatiszamenti Unitárius Egyházkűrűnk* évi rendes közgyűlését 1930. jűnius 19-én (csütűrtűk) d. e. 9 órakor tartja Hűdmezűvásárhelyen az unitárius templomban a kűvetkezű tárgysorozattal:

1 Istentisztelet: imádkozik és egyházi beszédet mond *Pethű István* budapesti hitoktató lelkész; énekvezér *Boros Áron*, hűdmezűvásárhelyi tanítű. 2., Elnűki megnyitű. 3., Megbizű levelek. 4., Megalakulás. 5., Felsűbb rendeletek és tűrvények. 6., Egyházi Fűtanács — Kolozsvárt. 1930. űszén. 7., Esperesi jelentés. 8., Tanűgyi jelentés. 9., Egyházi államségűly kiosztása. 10., Baldácsy Protestáns Alapítvány osztaléka. 11., Belsűemberi nyugdíjalap szá-

madása. 12., Belmissió és a szórványok gondozása. 13., Irat-missió. 14., Egyházközségi könyvtárak létesítése. 15., Indítványok (írásban előre). 16., Jövő közgyűlés helye és ideje.

Délben közebed a Tisza-szállóban. Jelentkezni lehet június 17-ig Biró Lajos lelkész afia címen. Hódmezővásárhelyt. Csatlakozás Szeged és Békéscsaba felől menetrend szerint.

Budapest, 1930. június 3.

Hitrokoni szives üdvözlettel
az Elnökség.

NB! — Egyházköri közgyűlésünkre hivatalosak a belső emberek, az egyházközségek kiküldött képviselői és az Igazgató Tanács tagjai.

Iratmissió

A szó hatalmát ma felfokozza: a rádió, mert kiszámíthatatlan embertömeghez juttatja. A betű, a könyv hatalmát felfokozza: az iratmissio, mert ez az akció arra irányul, hogy minél több nyomtatványt, minél több ember kezébe juttasson.

A kolozsváriak, évekre visszamenő próbálkozások után, egy pár lelkes fiatalember bátor lelkesedése folytán megvalósították a nyílt üzlettel kapcsolatos iratmissiót.

Mi, ezt a budapesti unitárius egyházközség által most szervezett könyvtárral kapcsolatban kívánjuk megoldani, mert a mi viszonyaink ma még más megoldást nem tesznek lehetővé.

Az egyházközség könyvtára: hiveinknek nyilvános könyvtára lesz, ahol 1930. évi szeptember havától kezdve (a meghatározandó napokon) a könyvtárban olvashatnak, a megfelelő szabályok betartásával pedig olvasásra könyveket kaphatnak.

Csonka-Magyarország és Budapest szétszórta lakó unitáriusai azonban az unitárius egyházi életről és az unitárius szellemi élet megnyilvánulásairól csak akkor szerezhetnek kellő tájékozódást, ha a megjelenő „Unitárius Értesítőt” járattják és a megjelent füzeteket megszerzik és olvassák.

Az U. É.-ről, annak tartalmáról, céljáról és szükségességéről külön kívánok legközelebb szólni.

Ezuttal a figyelmet a Dávid Ferenc halálának évfordulója alkalmából megjelent s e lap hasábjain már ismételten jelzett füzetekre kívánom felhívni,

Az Unitárius Kis Könyvtár sorozatában jelentek meg: Botár Imre szolnoki tanár afiától: A vallásszabadság és Dávid Ferenc; dr. Tóth György, kuriai bíró afiától: Dávid Ferenc emlékezete. A Keresztény Magvető külön lenyomatként kapható dr. Varga Béla egyházi főjegyző fia értekezése.

E füzeteket a lehetőségig minden unitáriusnak meg kell szereznie. Nem azért, mintha a szerzők valami rendkívüli irodalmi csemegét nyújtottak volna, hanem egyszerűen az unitárius iratmisszió támogatása céljából. A befolyó összegből a szerzők egy árva fillért se kapnak, hanem a nyomdai és kezelési kiadásokon felül maradó összegek, újabb füzetek kiadására fognak fedezetül szolgálni. Az ily iratmissziói füzetek minél nagyobb számban volnának megjelentetendők, hogy ne csak unitárius híveink, hanem az irántunk érdeklődők is a felvilágosító tanulmányokból rólunk kellő és szabatos tájékozódást szerezhessenek. Unitárius híveinket arra is felkérjük tehát, hogy ismerőseik körében sziveskedjenek előfizetőket gyűjteni és a füzetek eladását ily módon is előmozdítani. Vagyonosabb híveink jól tennék, ha 5—10 füzetet megvásárolnának és szétszatanák, vagy a szórványokba való szétküldésre rendelkezésre bocsátanák.

Az unitárius iratmisszió ma a legégetőbb és legfontosabb kérdések egyike. Nem csak a történelmi egyházak, hanem a folyton erősödő szekták is óriási mérvű iratmissziót folytatnak. Az unitárius köztudatot reá kell nevelnünk arra, hogy az iratmissziónak lelkes híve kell, hogy legyen mindenki, ha a mindennapi életben az unitárius vallást megillető és rólunk szóló, helyes felfogásokat a közéletben terjeszteni akarja.

Dr. Tóth Gy. füzetének ára portó és kezeléssel együtt 70 fill, Botár I. füzete: 30 fillér és portó. Ez utóbbiakból még több száz példány vár vevőre, a dr. Tóth Gy. tanulmányából, ünnepi jellegére tekintettel, 3000 példányt nyomattunk.

A most következő nyári időszak igen alkalmas arra, hogy ezeket a füzeteket magunkkal vigyük a szélrózsa minden irányába. Próbáljuk meg az unitárius iratmissziót megindítani és a jövőben kellő eréllyel folytatni.

(I. gy.)

AZ ÉRTESEITŐ következő száma szeptember 1-én jelenik meg.

H I R E K

Rádiós istentiszteletünk július hónapban nem lesz. A Studió igazgatóságának értesítése szerint azért, mert júliusban csak 4 vasárnap van s ebből nekünk nem jut.

Augusztusban 3-ára tervezi a Studió Koháry-utcai templomunk kapcsolását.

A BUDAPESTI EGYHÁZKÖZSÉG presbitériuma június 14-én (szombat) délután 6 órakor tartja negyedévi rendes ülését a tanácsteremben.

Eljegyzés. Bölöni Mikó Ferenc h. államtitkár, főgondnok h. atyánkfia és felesége Bartal Ilona leányát Máriát, eljegyezte ujfalusi Némethy Károly v. b. t. t. felsőházi tag és felesége Osterlam Ilma fia, ujfalusi dr. Némethy Imre, az igazságügyminisztériumba beosztott kir. törvényszéki bíró. Szerencsekivánatainkkal köszöntjük az örvendező családokat.

Áldozócsüdtörtőkön és pünköst 2. napján a perselyadományokat mindkét templomunkban a Leányegyesületnek juttattuk. A templomi gyűjtéshez adva Költő Andrásné 5 pengő és Boncza Ferenc 10 P adományát, a gyűjtés eredménye 154 P, 64 fillér.

dr. Enyedyné.

Istentiszteleteink sorrendje. A Kohár-u. templomban: jún. 15-én, jún. 22-én, jún. 19-én, július 5, 13, 20, 27-én, aug. 3-án (Rádiós) 10, 17, 24, 31-én d. e. 11 órakor.

A Rákos-u. kápolnában: jún. 15, 22, 25-én d. e. 10 órakor.

Asszonyaink és leányaink adománya. Az Értesítő másik helyén említjük, hogy asszonyaink és leányaink Áldozócsüdtörtök napján hófehér anyagból, művészi ízléssel készített terítőkkel díszítették föl Koháry-u. templomunkat. Az adományozó úrasszonyok és úrleányok neveit, hálás köszönettel alább közöljük.

Az urasztali abrosz anyagát Józán Miklósné és Barabás Istvánné, a szószék takaró anyagát Ráduly Jánosné, a pamutot Polgár Margit, a horgoláshoz szükséges anyagot Bakos Gergelyné adták. Bakos Gergelyné horgolta az összes csipkéket. Dr. Enyedy Róbertné fizette az előnyomási költségeket. Simonyi Sándorné a rajzokat tervezte. Az Unitárius Leányegyesület tagjai himezték az urasztali terítőt és szószéktakarót. Mindhárom darabot mosta és vasalta Nagy Mariska.

A 345. sz. „János Zsigmond“ cserkészcsapat nyári táborozási költségeinek fedezésére az első adományt az unitárius rendőröktől kapta, 8.13 P-t. További adományozók: Kovács József fővárosi tanító 5 pengő, dr. Molnár Dezsőné 5 pengő. Midőn a küldött adományokat hálásan köszönjük, kérjük hűveinket, a cserkészek barátait, hogy szíves adományaikkal tegyék lehetővé a szegénysorsú unitárius cserkészek nyári táborozását.

Jó munkát! *A 345. cserkészcsapat.*

A köri közgyűlés napjáról sajtóhiba miatt az Értesítő legközelebbi száma hibás napot hozott. Amint az Értesítő mostani számában is olvasható, a közgyűlés nem jún. 10-én, hanem *jún. 19-én lesz.* Felhívjuk erre az érdekeltek szíves figyelmét.

A trianoni szerződés aláírásának 10 évfordulója szomorú alkalmából templomainkban mi is emlékeztünk és imádkoztunk. Jún. 4-én gyászszószót tüztünk templomainkra és iskoláinkra és ahol van, a harangokat is meghúztuk d. u. 4 órakor.

Dr. Koncz János presbiter, Csepel községi főjegyző atyánkfiát, a Községi Tisztviselők Országos Egyesülete a községek tisztviselői érdekében kifejtett értékes munkássága elismeréséül, disztagjává választotta. A disztagságról szóló oklevél átadása a csepeli község háza nagytermében ünnepélyes keretek közt folyt le. A diszoklevelet dr. Stadler László egyesületi ügyész üdvözlőbeszéd kíséretében nyújtotta át az ünnepeltnek. Szeretettel köszöntjük.

A pünkössti ünnepeken a Koháry-u. templomban 1. és 2. napján d. e. 11 és $\frac{1}{4}$ 12 órakor volt urvacsora osztás. A két ünnepen 260-an járultak az Úr asztalához. Az urvacsorai kenyeret József Miklós vicárius és családja, a bort Takács János (Polgárdi) és neje atyánkfiái adományozták. Köszönettel nyugtázzuk.

Adomány. Orbay Dénes ny. táblabíró úr, r. kath. vallású magyar testvérünk az Unitárius Leányegyesületnek egy gyönyörű antik álló tükröt ajándékozott, a varroda céljaira.

Ugyanarra a célra az O. K. H. 100 P-t adott. Unitárius testvéreinket bizalommal kérem, szíveskedjenek a kívülről jövő jó példát követni és varrodánkat szíves jóindulatu pártfogásukba fogadni.

Dr. Enyedyné.

A hősök ünnepén, május 25-én, d. e. a Rákos utcai templomban az istentisztelet keretében nagy számú közönség, katonai és polgári hatóságok képviselőinek jelenlétében, ünnepélyesen adtuk át szent hivatásának a világháborúban elesett székely unitárius hősi halottak emlékét megörökítő emléktáblát. Szomorú, de lélek-

emelő ünnepély volt, melyen alkalmi beszédet dr. Csiki Gábor missziói lelkész s emléktáblát leleplező beszédet Józán Miklós p. vicarius mondottak. A székely motivumokkal ékeskedő táblát Úrmössy Jenőné, Benczer Ella festette.

Hévizgyörki dr. Héderváry Hugó

gyógyszerész, a magyarországi gyógyszerésztestület tiszteletbeli örökös tagja, a budapesti unitárius egyházközség kebli tanácsosa, május 31-én életének 61. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése, amelyen presbiteriumunk testületileg jelent meg, június 3-án volt a kerepesi temető halottasházából. Egyházközségünk presbiteriumának évtizedeken át munkás, áldozatkész tagja, melegszívű emberbarát, lelkes, hűséges unitárius volt. Gyászolják felesége, gyermekei, családja és egyházközségünk, Nyugodjék csendesen!

Berde Lajos

pénzügyminiszteri műszaki rajzoló atyánkfia május 29-én életének 22. évében hirtelen elhunyt. Június 1-én temettük el nagy részvét mellett a Farkasréti temetőbe. Minden szépért, jóért lelkesedő ifjú volt. Szülői, testvérei, nagyszülői és kiterjedt rokonság gyászolják korai elmulását. Pihenjen csendesen!

Pap Domokos

ny. csendőrszázados, sashalmi lakos atyánkfia 45 éves korában május 31-én váratlanul elhunyt. Június 4-én temettük az új köztemetőbe. Gyászolja felesége, kislánya, édesanyja. Nyugodjék csendesen!

Ruhakiosztás a Misszió Házban. A világháború tragikus befejeződésével osztályrészünkül jutott szomorú magyar sorsban az első biztatás angol és amerikai testvéreinktől jött. Az unitáriusoknak, mint vallásnak és mint élet megnyilvánulásnak — úgy szólva — megszentelte az értékét az a tény, hogy elhagyatottságunkban és nagy nyomorúságunkban a tengerentúli hitsorsosaink nemcsak mellénk állottak, de a szó legnemesebb értelmében testvéreink lettek. Ennek a testvéri viszonynak látható jelekben való benső kiépítése, minden üzenet és minden jószívű adomány, amely onnan jön a mi számunkra. Az egyre érkező küldemények között a legutóbb egy vég kékvásznat kaptunk, amelyből a Budapesti Unitárius Szövetség nemes szívű asszonyai gyermekruhákat készítettek. Ezeket osztottuk ki, az év május 11-én szegénysorsú unitárius tanuló gyermekeink között összesen 80 darabot.

Adomány. Horváth István atyánkfia (Békés) egyházunk Közalapjára 60 Pengőt adományozott. Köszönettel nyugtázzuk.

Dr. Tóth György — Dávid Ferenc Emlékezete — kapható a lelkészi irodán, V., Koháry-utca 4. A füzet ára 60 fillér.

Az Unitárius Leányegyesület kirándulása június 29-én délután 2 órakor lesz. Indulás a Koháry-utcából.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület dalárdája a június 19-iki hődmezővásárhelyi köri közgyűlésen templomi énekekkel szerepelni fog. Kérem a dalárda tagjait, hogy kedd és pénteken délután 6—7 óra között a próbákra pontosan járjanak el.

Boorbély András.

Visegrádi hajókirándulás június 22-én. Egyházunk kebelében működő társadalmi egyesületek, névszerint: Unitárius Nők Szövetsége, Percelné Kozma Flóra Leányegyesület, 354. János Zsigmond cserkészcsapat és a Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület együttes egésznapos kirándulást rendeznek a történelmi nevezetességű helyre. Indulás reggel 8.30 perckor az Eötvös-téri hajóállomásról. A kirándulásra résztvenni óhajtok szándékukat jó előre jelentésük be június 15-ig a hozzájuk legközelebb álló négy testületnél, hogy a kedvezményes utazási jegyek kijárása ezzel is megkönnyíthessék. Indulás előtt félórával gyülekezés. A kirándulásra részt vehetnek vendégek, barátok, öregek és ifjak egyaránt. A költség oda és vissza személyenként 2 P. Élkezés a szabadban.

Dávid Ferenc filléralapra adakoztak: Takács Ferenc (Czellődömölk) 300 fill., László Miklós 200 fill., id. Rédiger Béla 400 fill., dr. Molnár Dezsőné 500 fill., Csiki Pál 400 fill. A gyűjtés eddig 151,045 fill Gál Miklós pénztáros.

A budapesti unitárius ifjuság május 31-én Kőbányán a Pongrácz-úti kaszinó helyiségében „Székely kultur est”-et rendezett, melynek programja a legsikerültebben adta vissza a székely nép lelkületét. Vitéz Nyiredy Géza dr. üdvözlő beszédjében felhívja az ifjuság figyelmét a reája váró nagy feladatra, amelyet őseink a boldog nagy hazában oly öntudatosan teljesítettek a végek megtartása érdekében, melyeket, ha pillanatra elveszítettünk, de új erő gyűjtéséig itten jelöltünk ki magunknak. Dr. Csiki Gábor missziós lelkész magas származású beszédjében a székely hűségét és hazaszeretettel emelte ki, mint olyan tulajdonságot, amelyet a Dunatiszta köz szállottjai is példának vehetnek és kell, hogy vegyenek. Tóth Béla, Dr. Wesselényi István dalaiból énekelt. Jermendy Géza hegedűművész magas klasszisú játékával ragadta meg a hallgatóságot. Vass Ilonka hazafias költeményeket szavalt kiforrott művészetével. Baros Gábor a csördögölőt táncolta székely temperamentummal és nyikómentű könnyedséggel. A „Brassai Sámuel Unit. Ifj. Egy.” énekkara igen szépen emelte az est sikerét, komoly készültségével. Dézsy Zoltán cigányzene kísérettel népdalokat énekelt. Rend Ferenc vidám magánszámával és ötletes konferálásával tette változatosabbá a programot. Pethő István lelkész zárószót mondott. Műsor után a fiatalság éjfélig táncolt.

Major István